

УДК 615.1:355]:005.932(477)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СКЛАДСЬКОЇ ЛОГІСТИКИ, ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ВІЙСЬКОВО-ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ЛОГІСТИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ СТВОРЕННЯ ЄДИНОЇ СИСТЕМИ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

О. П. Шматенко, полковник медичної служби, доктор фармацевтичних наук, професор, начальник кафедри військової фармації Української військово-медичної академії

В. В. Трохимчук, доктор фармацевтичних наук професор, Заслужений працівник освіти України, декан медико-профілактичного і фармацевтичного факультету Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

О. В. Галан, полковник медичної служби у відставці, заслужений працівник фармації України, старший викладач кафедри військової фармації Української військово-медичної академії

М. В. Білоус, кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри військової фармації Української військово-медичної академії

Д. В. Дроздов, старший викладач кафедри військової фармації Української військово-медичної академії.

Резюме. Станом на сьогодні в нашій країні створюється єдина ефективна система логістичного забезпечення Збройних Сил України, інших складових сил безпеки і оборони України та правоохоронних органів (Об'єднана логістика), як у мирний, так і у воєнний час, яка повинна функціонувати відповідно до стандартів НАТО і здатна якісно співпрацювати зі збройними силами інших держав-членів Альянсу.

Тому питання складської логістики – складової частини військово-фармацевтичної логістики, яка є одним з важливіших та основних компонентів сучасної системи логістичного забезпечення Збройних Сил України, є актуальними та потребують ретельного вивчення. В статті вивчені особливості складської логістики, проведено обґрунтування пропозицій щодо більш ефективного підходу до планування, організації та проведення реформи у системі складської логістики Збройних Сил України в умовах створення єдиної системи логістичного забезпечення військ (сил).

Ключові слова: складська логістика, військово-фармацевтична логістика, логістичне забезпечення, Збройні Сили України.

Вступ. Очікуваним результатом проведення оборонної реформи в Україні є створення, за принципами та стандартами, прийнятими в державах-членах НАТО, ефективних, мобільних, оснащених сучасним озброєнням, військовою і спеціальною технікою сил оборони зразка 2020 року, здатних гарантовано забезпечити оборону держави та адекватно реагувати на воєнні загрози національній безпеці України, раціонально використовуючи при цьому наявний потенціал та ресурси [1].

В організаційній та управлінській роботі медичної служби Збройних Сил України (далі ЗС України), з огляду на згадану вище

оборонну реформу, назріли істотні зміни. Безпосередня участь ЗС України в Операції об'єднаних сил потребує своєчасного, якісного медичного забезпечення в повному обсязі та в потрібному місці з найменшим рівнем витрат.

Впровадження логістичного підходу щодо удосконалення системи управління медичним постачанням є вимогою сьогодення та законодавчо закріплений наказом Міністерства оборони України від 11.10.2016 № 522 “Про затвердження Основних положень логістичного забезпечення Збройних сил України” [2].

Отже, для реалізації ефективного медичного забезпечення ЗС України

очевидною є необхідність впровадження логістичних принципів до управління медичним постачанням ЗС України згідно загальновідомого логістичного правила «7R»: забезпечення конкретного споживача (right customer) потрібним медичним майном (right produkt), необхідної якості (right quality), у необхідній кількості (right quantity), у визначений термін (right time) і в потрібному місці (right place) з найменшим рівнем витрат (right cost) [3, 4].

Саме такі питання вирішує військово-фармацевтична логістика – наука про інтегроване управління матеріальними та пов'язаними з ними потоками (фінансовими, кадровими та інформаційними) при здійсненні постачання медичного майна і техніки з метою мінімізації загальних витрат і максимального задоволення потреби кінцевого споживача для реалізації ефективного медичного забезпечення військ (сил) [5, 6].

Метою дослідження є вивчення особливостей складської логістики, як складової частини військово-фармацевтичної логістики, що є невід'ємним елементом єдиної системи логістичного забезпечення Збройних Сил України, а також пошук та обґрунтування пропозицій щодо більш ефективного підходу до планування, організації та проведення реформи у системі складської логістики Збройних Сил України.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення мети дослідження проведено аналіз вітчизняних наукових джерел та нормативно-правових актів. Методами дослідження є інформаційний пошук, порівняння, систематизації, аналізу та синтезу.

Результати дослідження та їх обговорення. Управління логістичними процесами та операціями, які безпосередньо пов'язані з: перевезенням, оформленням вантажів, складуванням, зберіганням та оформленням передачі медичного майна і техніки до кінцевого споживача за координацією з органом управління (який визначає потребу та проводить закупівлю медичного майна і техніки) є особливим завданням у межах складської логістики.

У структурі військово-фармацевтичної логістики, складська логістика розглядається як допоміжна складова, разом з транспортною, інформаційною, реверсною, фінансовою та кадровою логістикою. Але разом з тим, складська логістика має виключно важливе значення у системі військово-фармацевтичної логістики в цілому [5, 6].

На шляху свого переміщення від первинного джерела (постачальник медичного майна) до кінцевого споживача (в/ч) матеріальний потік може накопичуватися у вигляді запасів в будь-якій ділянці логістичного ланцюга. Тому, виникає нагальна потреба в спеціально облаштованих місцях для їх зберігання, а також здійснення над ними таких невід'ємних логістичних операцій як сортування, комплектація, пакування тощо [7]. Такими місцями є заклади медичного постачання (ЗМП) – бази зберігання, центри формування медичного майна непорушного запасу та медичні склади Міністерства оборони України.

Основні принципи, вимоги та правила організації роботи частин та закладів медичного постачання, в тому числі порядок їх розміщення та обладнання, обов'язки посадових осіб, організація їх роботи викладені у Керівництві по роботі баз зберігання медичного майна, центрів формування медичного майна непорушного запасу та медичних складів Міністерства оборони України (Введено в дію наказом директора Департаменту охорони здоров'я від 20.12.2006 № 122) [8].

Сучасні ЗМП – це складні об'єкти, як з технічної, так і з управлінської точки зору. Можна виділити два основних підходи до розуміння поняття ЗМП, це:

зклади військово-медичної служби, які призначені для утримання встановлених за номенклатурою і обсягом запасів медичного майна та забезпечення ними приписаних на постачання миротворчих контингентів, оперативних командувань, бригад, військових частин та лікувальних закладів.

ефективний засіб управління запасами медичної техніки і майна на різних ділянках

логістичного ланцюга та матеріального потоку в цілому.

Обидва підходи не суперечать один одному, а, навпаки, доповнюють та формують сучасне уявлення про ЗМП як інтегровану складову логістичного ланцюга, що з позиції системного підходу, є одночасно і складною системою, і частиною системи більш високого рівня логістичного ланцюга, який формує основні вимоги до всієї складської системи, встановлює цілі й критерії її оптимального функціонування. Тому вирішення питань створення запасів медичного майна і техніки вимагає застосування не тільки індивідуального технологічного, але й логістичного підходу, заснованого на врахуванні особливостей вхідних і вихідних потоків з урахуванням внутрішніх факторів, що впливають на складську обробку вантажів [5, 7].

У всіх ЗМП, незалежно від їх місця в логістичній системі, відбувається перетворення матеріального потоку за різними параметрами (розміри і склад транспортних партій вантажів; тип і спосіб упакування; кількість найменувань вантажів у транспортних партіях; час прибуття і відправлення транспортних партій та інш.).

Таким чином, з точки зору логістичного підходу, мета створення ЗМП у логістичних системах медичного постачання – перетворення параметрів матеріальних потоків для найбільш ефективного використання.

Всі ЗМП обробляють три вида матеріальних потоків: вхідний, внутрішній та вихідний. Вхідний передбачає необхідність розвантаження транспорту, перевірки кількості, якості вантажу та його оформлення. Внутрішній – складування, переміщення вантажу всередині ЗМП з врахуванням термінів придатності та коду номенклатури медичного майна і техніки, а також формування і переформування комплектів, сумок, наборів, аптечок. Реалізація функції тимчасового зберігання запасів медичного майна (транзит) означає необхідність проведення робіт з розміщення/вилучення вантажів та забезпечення відповідних умов в місцях зберігання. Перетворення матеріальних потоків

відбувається шляхом розформування одних вантажних партій (або вантажних одиниць) та формування інших. Це означає необхідність розпакування вантажів, комплектування нових вантажних одиниць, їх пакування та затарювання. Вихідний обумовлює необхідність завантаження транспорту, оформлення вантажу та доставку до кінцевого споживача [5, 7].

Основними завданнями ЗМП на мирний час є наступні:

прийом, зберігання і відпуск медичної техніки і майна;

накопичення і поновлення медичного майна непорушних запасів;

формування і переформування комплектів, сумок, наборів, аптечок;

поповнення дефектури медичного майна для військових частин та лікувальних закладів;

ремонт медичної техніки і майна;

контроль за технічним станом медичної техніки і майна у ЗМП.

Центри формування медичного майна непорушного запасу підпорядковуються начальнику ГВМУ та призначені для:

накопичення і поновлення медичного майна непорушних запасів;

формування і переформування комплектів, сумок, наборів, аптечок;

поповнення дефектури медичного майна для військових частин та лікувальних закладів;

своєчасного відмобілізування медичних частин, закладів та установ, які формуються за схемою мобілізаційного розгортання, а також для зберігання техніки та майна інших служб забезпечення, передбаченого для цих формувань.

Сутність логістичного процесу в ЗМП полягає в першу чергу у координації доставки (постачання), управління запасами медичного майна та забезпечення його розподілу між закладами та підрозділами медичного постачання, закладами охорони здоров'я МОУ та військовими частинами.

Логістична координація – оптимальне співвідношення інтенсивності вхідних та вихідних вантажопотоків до ЗМП, що

орієнтовані на потребу споживачів, при максимальному використанні складських потужностей та мінімальних логістичних витрат.

Слід підкреслити, що функція зберігання медичного майна поточного постачання є нетривалою у часі на відміну від функції утримання непорушного запасу, який зберігається довготривалий час. Скорочення часу знаходження медичного майна в ЗМП зменшує вірогідність невикористання їх за призначенням протягом терміну придатності, призводить до прискорення надходження медичного майна до кінцевого споживача та зменшення складських запасів і відповідно до скорочення витрат на їх утримання [5, 7].

Практичне застосування логістичної концепції стикається зі специфікою, яка притаманна для фармацевтичної продукції. Особливої уваги потребує врахування специфіки саме медичного майна (лікарських засобів та медичних виробів). Оскільки до переліку відноситься певна група лікарських засобів: наркотичні, отруйні, психотропні лікарські засоби та прекурсори, обіг яких вимагає обов'язкового ліцензування згідно з нормами фармацевтичного права. Необхідно враховувати наявність лікарських засобів з терміном придатності до одного року, а також термочувливих лікарських засобів, які вимагають специфічних вимог для транспортування та зберігання (холодовий ланцюг).

Враховуючи вищевикладене, вбачається за доцільне залишити у підпорядкуванні Головного військово-медичного управління та переформувати:

Військову частину (в/ч) А1952 (м. Київ) Центральний медичний склад у Центральну базу зберігання медичної техніки та майна із функцією отримання, зберігання та розподілу медичної техніки і майна, отриманих від промисловості та в якості гуманітарної допомоги.

В/ч А1382 (сmt. Маньковка) Центральний медичний склад у Центральну базу зберігання медичної техніки та майна із функцією

зберігання медичного майна поточного утримання, непорушних запасів та надлишкової і списаної медичної техніки і майна.

В/ч А0503 (м. Бердичів) Центр формування та зберігання медичної техніки та медичного майна непорушних запасів у Базу зберігання медичної техніки та майна резерву Центру, із функцією зберігання медичної техніки та майна перехідного запасу, оперативних та стратегічних запасів.

Залишити у підпорядкуванні Військово-медичних клінічних центрів Південного і Центрального регіонів медичні склади в/ч А4619 (с. Грушівка) та в/ч А1603 (м. Бар) та переформувати їх у бази зберігання медичної техніки і майна.

З огляду на складну воєнно-політичну, економічну, стратегічну та оперативну ситуацію, яка триває в Україні, а також враховуючи набутий досвід участі Збройних Сил України у Операції об'єднаних сил (Антитерористичній операції), постала необхідність у переформуванні Центрів формування та зберігання медичної техніки та медичного майна непорушних запасів в/ч А1056 (м. Хмельницький) та в/ч А2554 (м. Полтава) у бази зберігання медичної техніки та майна і передачі їх у підпорядкування Військово-медичним клінічним центрам Західного та Північного регіонів відповідно.

Вищевикладене дасть змогу більш ефективно та в найкоротші терміни здійснювати забезпечення військових частин Оперативних командувань медичною технікою та майном.

Висновки

Таким чином, на підставі аналізу наукових джерел та нормативно-правових актів, вивчено особливості складської логістики, як складової частини військово-фармацевтичної логістики, що є невід'ємним елементом єдиної системи логістичного забезпечення Збройних Сил України. Проведено обґрунтування пропозицій щодо більш ефективного підходу до планування, організації та проведення реформи у системі складської логістики Збройних Сил України.

Література

1. Системний підхід до реалізації оборонної реформи в Україні / В.С. Фролов, Ф.В. Саганюк // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України ім. І. Черняхівського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.urau.ua/index.php/2304-2699/article/view/130751>

2. Наказ МОУ від 11.10.2016 р. № 522 «Про затвердження Основних положень логістичного забезпечення Збройних Сил України» [Копія] / МО України. – К.

3. Громовик Б. П. Фармацевтична логістика: фокус на допомозі пацієнту : монографія / Б. П. Громовик, Л. М. Унгурян. – Львів. нац. мед. ун-т ім. Данила Галицького. – Львів : Растр-7, 2013. – 210 с.

4. Фармацевтична логістика: монографія / О.В. Посилкіна, Р.В. Сагайдак, Б. П. Громовик.

– Харків : Вид-во НФаУ «Золоті сторінки», 2004. – 320 с.

5. Військово-фармацевтична логістика: навч. посібник / О. П. Шматенко, М. В. Білоус, О. В. Галан, Д. В. Вороненко, Д. В. Дроздов. – К.: Вид-во «Леся», 2019. – 150 с.

6. Шматенко А. П. Теоретичні аспекти військово-фармацевтичної логістики в Україні. Повідомлення 1 / О. П. Шматенко, М. В. Білоус, А. М. Соломенний, Д. В. Дроздов // Військова медицина України. – 2018. – № 4, Т.18. – С. 87-92.

7. Тюріна Н.М. Логістика: навч. посібник / Н.М. Тюріна, І.В. Гой, І.В. Бабій. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 392 с.

8. Керівництві по роботі баз зберігання медичного майна, центрів формування медичного майна непорушного запасу та медичних складів Міністерства оборони України. Методичні вказівки. – Чернівці: Вид-во «Наші книги», 2007. – 400 с.